

**اساسنامه و شرح وظائف
کمیسیون حقوق بشر اسلامی**

دبیرخانه کمیسیون حقوق بشر اسلامی

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد خدايـرا است که بهترین آفریده خود، انسان را آزاد و حاکم بر سرنوشت خویش قرار داد و سلام بر انبيای الهی به ویژه آخرین نبی مکرم و جانشینان دوازده گانه اش که پیام رسان کرامت آدمی بوده و در طول تاریخ از این کرامت و آزادی پاسداری نمودند و درود بر همه آزادگان و مصلحینی که مبني بر هدايت انبيا براي تحکيم حقوق و آزاديهاي خدادادي انسان فداکاري نموده اند.

کمیسیون حقوق بشر اسلامي

اساسنامه و شرح وظايف

فصل اول: کلیات

ماده ۱- " کمیسیون حقوق بشر اسلامي مبني بر ایده اصیل اسلامي ضرورت حفظ کرامت و فراهم سازي زمينه هدايت و کمال انسان و دفاع از ستمدیدگان و کمک به اجرای عدالت در سراسر جهان و با اهتمام به اجرای دقیق اصول ۸ و ۱۹ الي ۴۳ قانون اساسي جمهوري اسلامي مربوط به ایفای وظیفه شرعي و قانوني نظارت همگاني و تحکيم حقوق ملت و ضمن توجه به مسئوليتهاي

خطير مذکور در اصل ۱۵۶ قانون اساسي راجع به پیشبرد حقوق فردي و اجتماعي مردم، به عنوان سازماني مستقل با اهدافي که در فصل دوم آمده تشکیل مي شود".

ماده ۲- کمیسیون از جهت مباني نظري مبتني بر حقوق بشر اسلامي است؛ این امر مانع از فعالیت و تلاش در زمینه حقوق بشر بين المللي نمي باشد.

ماده ۳- کمیسیون از تاریخ تاسيس براي مدت نامحدود داراي شخصیت حقوقی است و رئیس و دبیر آن نماینده حقوقی این نهاد مي باشند؛ کلیه اسناد و چک ها و اوراق بهادار و تعهد آور کمیسیون با امضاء نمایندگان حقوقی کمیسیون همراه با مهر سازمان معتبر است.

ماده ۴- مرکز کمیسیون تهران و شعب آن مي تواند در هر منطقه از کشور یا جهان باشد.

نشانی مرکز کمیسیون در تهران

سیدخندان - ابتدای سهروردی شمالی - کوچه قرقاول -

پلاک ۶

فصل سوم: ارکان

ماده ۶- کمیسیون دارای ارکان پنج گانه ذیل است:

۶-۱- هیات موسس؛

۶-۲- ریاست کمیسیون؛

۶-۳- شورای عالی سیاست گذاری؛

۶-۴- کمیته های چهارگانه علمی، مراقبت و پیگیری داخلی، مراقبت

و پیگیری خارجی، امور زنان و کودکان؛

۶-۵- دبیرخانه و ادارات و نهادهای تابعه

ماده ۷- هیات موسس عبارتند از:

۱- آیت الله محمد یزدی

۲- آیت الله سید محمد موسوی بجنوردی

۳- حجت الاسلام و المسلمین دکتر سید مصطفی محقق داماد

۴- دکتر گودرز افتخار جهرمی

۵- دکتر محمود آخوندی

۶- دکتر سید محمد هاشمی

۷- محمد حسن ضیائی فر

فصل دوم: اهداف

ماده ۵- کمیسیون برای رسیدن به اهداف ذیل فعالیت می کند:

۵-۱- تبیین، آموزش و گسترش حقوق بشر.

۵-۲- نظارت بر چگونگی برخورداری و رعایت حقوق بشر به وسیله

شخصیتهای حقیقی و حقوقی.

۵-۳- طرح و ارائه راه حل مناسب جهت اقدام و موضع گیری در قبال

موارد نقض حقوق بشر به ویژه نسبت به مسلمانان در همه

کشورها.

۵-۴- رسیدگی و پیگیری موارد نقض حقوق بشر که از طرق مختلف

به این کمیسیون می رسد.

۵-۵- همکاری با سازمانهای ملی و بین المللی حقوق بشر به ویژه

رسیدگی و پیگیری مسائل مربوط به جمهوری اسلامی ایران.

۵-۶- بررسی وضعیت جمهوری اسلامی ایران نسبت به میثاق ها و

کنوانسیون های بین المللی در زمینه حقوق بشر.

ماده ۸- شورای عالی مرکب از ۲۳ نفر به شرح زیر می باشد:

۸-۱- موسسین (هفت نفر)

۸-۲- رئیس قوه قضائیه یا نماینده وی

۸-۳- دو نفر قاضی صاحب نظر در مسائل حقوق اسلامی و بین الملل

با حداقل ۱۵ سال سابقه کار قضائی

۸-۴- پنج نفر حقوقدان برگزیده از میان اساتید صاحب نظر در مسائل

حقوق اسلام و بین الملل (حداقل یک نفر از میان وکلای با سابقه

دادگستری)

۸-۵- دو نفر از شخصیت‌های قوه مجریه دارای حداقل ده سال سابقه

فعالیت برای پیشبرد حقوق مردم

۸-۶- چهار نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی آشنا به مبانی

حقوق اسلامی (دو نفر از آقایان و دو نفر از خانمها)

۸-۷- دو نماینده از سازمان‌های غیر دولتی حمایت از حقوق بشر (یک

نفر از آقایان و یک نفر از خانمها)

تبصره: عضویت در شورای عالی، افتخاری و داوطلبانه است.

نمایندگان دستگاه‌های حکومتی در جهت رعایت استقلال کمیسیون

و منطبق با ضوابط مصوب مجمع عمومی سازمان ملل، حضور

مشورتی دارند و مشارکت آنها نشانگر توجه و اهتمام به توسعه و

تقویت فعالیت‌های نودوستانه می باشد.

ماده ۹- قضات عضو شورا با معرفی رئیس قوه قضائیه به مدت سه

سال به عضویت انتخاب می شوند.

ماده ۱۰- حقوقدانان عضو شورا که در دوره نخست توسط اعضای

موسس کمیسیون پیشنهاد شده و برای دوره های بعد بنا به

پیشنهاد و تصویب اکثریت شورای عالی انتخاب می گردند به مدت

چهار سال عضویت دارند.

ماده ۱۱- شخصیت‌های نماینده قوه مجریه با معرفی رئیس جمهور به

مدت دو سال به عضویت شورا انتخاب می شوند.

ماده ۱۲- نمایندگان مجلس شورای اسلامی با معرفی رئیس مجلس

به مدت ۲ سال به عضویت شورا انتخاب می شوند.

ماده ۱۳- نمایندگان سازمان‌های غیر دولتی حمایت از حقوق بشر بنا

به پیشنهاد سازمان‌های غیر دولتی و تصویب شورای عالی کمیسیون

به مدت دو سال به عضویت شورا انتخاب می شدند.

ماده ۱۴- جلسات شورا با حضور اکثریت رسمیت می یابد و مصوبات

آن با رای دو سوم اعضای حاضر معتبر خواهد بود.

ماده ۱۵- این شورا در جلسه اول يك نفر را به عنوان رئيس و يك نفر را به عنوان دبیر که نفر دوم مي تواند از غير اعضاي شورا باشد به مدت سه سال انتخاب مي کند.

فصل چهارم: وظايف و اختيارات

ماده ۱۶- هيات موسس وظايف ذيل را برعهده دارد:

الف - پيگيري روند اوليه تحيكم جايفاه قانوني كميسيون در نظام حقوقي جمهوري اسلامي ايران و فراهم سازي مقدمات تشكيل اولين جلسه شوراي عالي با حضور همه اعضاي مقرر در اساسنامه حاضر.

ب - انجام تكاليفي كه به موجب موارد ديگر اساسنامه حاضر به موسسين محول گرديده است.

تبصره: هيات موسس تا قبل از تشكيل شوراي عالي برابر تركيب مقرر در اساسنامه حاضر، كليه وظايف و اختيارات شورا را بر عهده خواهد داشت. حداقرا مدت ايفاي وظايف مزبور تا دو سال خواهد بود.

ماده ۱۷- وظايف رئيس كميسيون به شرح زير است:

الف) اداره جلسات شورا و نظارت بر اجراي مصوبات.

ب) نظارت بر شايستگي هاي لازم اعضاء شورا و كميته هاي چهارگانه و تطبيق شرايط مورد نظر براساس آئين نامه مصوب شوراي عالي.

ج) نظارت بر حسن اجرا كار در شورا و كميته ها.

د) ارجاعات لازم به دبیرخانه و كميته ها.

ماده ۱۸- وظايف شوراي عالي به شرح زير است:

الف) تعيين خط مشي و سياستهاي كلي براي نيل به اهداف كميسيون؛

ب) تعيين و تصويب اولويت در كارهاي كميته؛

ج) پيشنهاد و تصويب اصلاح و تغيير تشكيلات و شرح وظايف مقرر در اساسنامه حاضر؛

د) انتخاب و اعزام نماينده به مجامع داخلي و خارجي؛

ه) اتخاذ تصميم نسبت به عضويت كميسيون در مجامع داخلي و خارجي؛

و) تدوين و تصويب آئين نامه مربوط به نحوه انتخاب اعضاي كميته ها و مدت عضويت آنها.

ماده ۱۹- وظایف کمیته ها به شرح زیر است:

الف) کمیته علمی با عضویت هشت نفر از روحانیون برجسته و اساتید مطلع دانشگاه که در زمینه مسائل حقوقی اسلام و مبانی و موازین حقوق بین الملل صاحب نظر باشند، تشکیل می شود و وظایف ذیل را به عهده دارد:

۱) تبیین مبانی و موازین حقوق بشر در اسلام و تهیه متون علمی مربوطه؛

۲) تبیین نقاط اشتراك و افتراق حقوق بشر در اسلام و موازین حقوق بشر بین الملل؛

۳) آموزش موازین حقوق بشر؛

۴) پاسخ به سوالات علمی مربوط به حقوق بشر؛

ب) کمیته مراقبت و پیگیری داخلی با عضویت ده نفر از میان قضات با حداقل ده سال سابقه کار قضائی و اساتید و صاحب نظران حقوقی کشور و آشنا به جنبه های مختلف رعایت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران تشکیل می شود و وظایف زیر را به عهده دارد:

۱) برنامه ریزی و تدوین راهکارهای نظارت و مراقبت در جهت پیشبرد رعایت حقوق مردم در جمهوری اسلامی.

۲) رسیدگی به شکایات و گزارشات واصله مربوط به کیفیت رعایت حقوق بشر در جمهوری اسلامی و کشف ماهیت امر همراه مستندات و پیگیری آنها با همکاری ادارات ذیربط دبیرخانه و اعلام نتیجه به شورای عالی کمیسیون.

تبصره: در هر جلسه مربوط به رسیدگی به حقوق اقلیتهای دینی، قومی، زبانی و نژادی، لزوماً از شخصیتهای صاحب نظر در اقلیتهای مربوطه برای شرکت در جلسات دعوت به عمل می آید.

ج) کمیته مراقبت و پیگیری خارجی با عضویت هفت نفر آشنا به مسائل بین المللی حقوق بشر که بررسی و مراقبت از نحوه برخورداری و کیفیت اعمال حقوق بشر در کشورهای مختلف جهان را به عهده دارند، تشکیل می شود.

د) کمیته امور زنان و کودکان مرکب است از هشت نفر صاحب نظر در حقوق بشر اسلامی و حقوق فردی و اجتماعی زنان و کودکان، ترجیحاً از بانوان که وظیفه آن طرح و بررسی مسائل و مشکلات امور زنان و کودکان با همکاری کمیته های علمی، مراقبت و پیگیری می باشد.

ماده ۲۰- وظایف دبیرخانه که زیر نظر دبیر شورا اداره می شود از قرار زیر است:

الف) دریافت، ثبت، ضبط، تنظیم و دسته بندی کلیه نامه و گزارشات وارده؛

ب) تهیه گزارشات مورد درخواست؛

ج) تهیه گزارش سالانه از عملکرد کمیسیون؛

د) ابلاغ مصوبات شورای عالی و فراهم سازی زمینه اجرای آنها از طریق ادارات و نهادهای تابعه؛

هـ) تهیه دستور جلسات شورای عالی و دعوت از اعضای شورا برای تشکیل جلسات؛

و) پیگیری ارجاعات رئیس کمیسیون و امور مربوط به فعالیت کمیته ها.

ماده ۲۱- کمیسیون از حیث منابع مالی و تشکیلات اداری، مستقل و تابع آئین نامه های مصوب شورای عالی کمیسیون می باشد. نحوه و ترتیب جذب کمکهای مردمی از داخل و خارج کشور در آئین نامه مربوط مشخص می شود.

تبصره - سرمایه و اموال کمیسیون که از طریق جذب کمکهای مالی و مشارکت فعالین پیشبرد حقوق بشر تامین گردیده بدو تاسیس دوپست میلیون ریال می باشد.

ماده ۲۲- کمیسیون، جدای از گزارشات ادواری به عموم مردم، هر ساله گزارشی از ارزیابی وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران تهیه و تدوین و به همراه توصیه ها و پیشنهادات مربوطه برای ارتقای امور به رئیس جمهور به عنوان مسئول اجرای قانون اساسی و مجلس شورای اسلامی ارائه می کند. همچنین هر ساله گزارش ارزیابی خود از وضعیت حقوق بشر در سراسر جهان را تهیه و تدوین و به نهادهای بین المللی ذیربط منجمله سازمان ملل و سازمان کنفرانس اسلامی ارائه می کند.

ماده ۲۳- هر گونه تصمیم گیری در مورد انحلال کمیسیون با پیشنهاد و تصویب موسسین و موافقت دو سوم دیگر اعضای شورای عالی کمیسیون انجام خواهد پذیرفت. اموال کمیسیون پس از انحلال، بنا به نظر شورای عالی کمیسیون در اختیار سازمانهای عام المنفعه قرار خواهد گرفت تا در جهت اهداف انسانی مورد بهره برداری قرار گیرد.

ماده ۲۴- اساسنامه و شرح وظایف حاضر که اولین بار در تاریخ ۱۳۷۳/۱۰/۵ تهیه شده و متناسب با نیازهای عملی داخلی و خارجی، اصلاحات و الحاقات بعدی داشته در ۲۴ ماده و چهار تبصره مجددا مورد تایید و تصویب قرار گرفت.

تیرماه ۱۳۷۸